

Legal update

červen 2019

Weinhold Legal

Obsah

Aktuality v legislativě

Návrh zákona o hromadných žalobách

Nově publikovaná judikatura

Nepříměřená výše smluvní pokuty

Přidělování práce během trvání sporu o neplatnost výpovědi

Výjimka povinnosti vznést protest proti usnesení valné hromady

Informace uvedené v tomto bulletinu jsou prezentovány na základě našeho nejlepšího přesvědčení a poznatků získaných v době, kdy byl tento text dán do tisku. Nicméně, konkrétní informace vztahující se k tématům uvedeným v tomto bulletinu by měly být konzultovány dříve, než na jejich základě bude učiněno investiční rozhodnutí.

Bankovní a finanční služby:

Pavel Jendrulek, Ondřej Havlíček

Fúze a akvizice:

Daniel Weinhold, Dušan Kmoch, Dalibor Šimeček

Soudní / arbitrážní řízení:

Milan Polák, Ondřej Havránek, Zbyšek Kordač

Informační technologie a duševní vlastnictví:

Martin Lukáš, Jan Turek

Soutěžní právo / právo EU:

Tomáš Čermák

Insolvenční řízení a restrukturalizace:

Zbyšek Kordač, Vladimír Petráček

Pracovní právo:

Ondřej Havránek, Anna Bartůňková

Nemovitosti:

Pav Younis, Václav Štraser

© 2019 Weinhold Legal. Všechna práva vyhrazena

Návrh zákona o hromadných žalobách

V souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2019 předložilo ministerstvo spravedlnosti 14. března 2019 návrh zákona o hromadných žalobách do meziresortního připomínkového řízení. Ministerstvo si od tohoto návrhu zákona slibuje zejména zefektivnění a hospodárnost soudního projednávání hromadných událostí, přičemž jím do právního řádu zakotvuje komplexní a ucelenou právní úpravu umožňující společné vymáhání stejných či obdobných nároků v jediném soudním řízení. V rámci evropských zemí se nejedná o novinku, neboť podobnou úpravu nalezneme např. Německu nebo Polsku.

Návrh zákona reaguje především na situace, kdy se individuální subjekty (zejm. spotřebitelé) své bagatelní nároky zdráhají uplatnit, neboť v takových případech náklady zpravidla převyšují případný zisk. Hromadná žaloba umožňuje spojit jednotlivé dílčí nároky do jediné žaloby, čímž bude umožněno uvedeným subjektům vymáhat takové nároky, k jejichž vymáhání by jinak z výše uvedených důvodů nedošlo.

Hromadnou žalobou lze uplatnit všechny soukromoprávní nároky vzniklé z protiprávní činnosti (včetně obchodněprávních i pracovněprávních nároků), a to v jediném soudním řízení, kdy se společnými otázkami zabývá jeden soudce, který vynáší jeden rozsudek. V hromadném řízení se lze zároveň domáhat pouze splnění takové povinnosti, která vyplývá ze zákona, právního poměru nebo z porušení práva, případně určení, zda tu právo či právní poměr je, či není. Z povahy věci však nebude možné hromadně vést řízení ve věcech statusových či rodinných.

Hromadné řízení má dle návrhu zákona dvě fáze, a to řízení o přípustnosti hromadné žaloby a řízení ve věci samé. V první fázi soud rozhoduje, zda vůbec bude v rámci hromadné žaloby ve věci samé rozhodovat, zatímco ve druhé dochází k samotnému meritornímu projednání. Zároveň návrh zákona rozlišuje dva druhy řízení, ve kterých se bude hromadná žaloba projednávat.

Prvním druhem řízení je tzv. odhlašovací řízení (založené na principu *opt-out*), které je možné vést v případě, kdy práva jednotlivých členů skupiny není účelné z důvodu jejich nízké hodnoty, tj. do 10.000,- Kč, vymáhat jednotlivě. Současně s tím je nutné splnit podmínku určení skupiny alespoň v hrubých rysech a zároveň nesmí být v téže věci vedeno jiné hromadné odhlašovací řízení. Jednotlivé oprávněné osoby se z tohoto řízení mohou odhlásit.

V ostatních případech se jedná o tzv. přihlašovací řízení (založené na principu *opt-in*). Oprávněné osoby jsou povinny se do uvedeného řízení přihlásit; pouze tak může být jejich nárok projednán.

Oprávněné osoby se v hromadném řízení nestávají jeho účastníky; musejí být zastupovány buď tzv. členem skupiny, správcem skupiny akreditovaným ministerstvem spravedlnosti (akreditaci uděluje ministerstvo spravedlnosti na 10 let) nebo zájmovým spolkem (např. dTest), přičemž pouze tito zástupci jsou oprávněni podat v hromadném řízení žalobu. Členové skupiny (tedy oprávněné osoby) mají však např. právo být v řízení slyšeni nebo nahlížet do spisu. Každá ze stran sporu musí být zároveň v hromadném řízení zásadně zastoupena advokátem.

Žalobce, který členy skupiny v řízení zastupuje, je motivován odměnou, která mu v případě úspěchu v řízení náleží. V případě, že je předmětem hromadné žaloby povinnost něco konat, má takový žalobce právo na odměnu ve výši 20–30% z přisouzeného plnění. Ve věci samé soud v hromadném řízení rozho-

Legal update

červen 2019

duje rozsudkem, proti kterému je přípustné odvolání.

V souvislosti s hromadnými žalobami se zavádí rejstřík hromadných žalob, do kterého se mimo jiné zapisuje skutečnost, že v souvislosti s nárokem

uplatňovaným v hromadném řízení probíhá exekuce; v takovém případě mají členové skupiny právo se v závislosti na druhu řízení do exekučního řízení přihlásit, případně se z něj odhlásit.

Návrh zákona zavádí možnost soudu uložit určitému subjektu povinnost zpřístupnit důkazní prostředek, případně sdělit, kde se podle jeho poznatků nacházejí. V případě nesplnění této povinnosti může soud uložit pokutu až do výše 10.000.000,- Kč nebo 1 % čistého obrátu dosaženého za poslední ukončené účetní období, a to i opakovaně.

Závěrem je nutné zmínit, že návrh zákona vyvolal ze strany odborné veřejnosti silnou vlnu odporu. Předmětem kritiky se stalo hned několik bodů. Předně jde o kritiku samotného principu *opt-out*, který umožňuje soudu vést řízení se všemi poškozenými vyjma těch, kteří aktivně projeví vůli neučastnit se takového řízení. Členem skupiny by tak mohla být i osoba, která o tom ani neví. Kritizována byla také povinnost žalovaného převést souhrnnou výši přisouzeného plnění do úschovy soudu a skutečnost, že pokud není toto plnění zcela vyplaceno členům skupiny ani ve lhůtě tří let od právní moci rozsudku, případně nevyplacená část státu. Dalším úskalím navrhované právní úpravy je oprávnění soudu uložit povinnost zpřístupnit důkazní prostředky, kterými lze zjistit stav věci, tomu, kdo je má nebo měl pod svou kontrolou (včetně žalovaného), a to i před začátkem hromadného řízení. Těto úpravy byly vytýkány, že porušuje zákaz sebeobviňování a umožňuje tzv. *fishing expeditions* (lovení důkazů). Dále v případě úspěchu hromadné žaloby by podle návrhu měl správce skupiny nárok na odměnu ve výši 20-30 % přisouzeného plnění. Výhled zisku by však mohl vést ke zneužití institutu hromadných žalob a stát se nástrojem šikany společností v rámci konkurenčního boje a navíc je v rozporu s návrhem evropské směrnice o tzv. reprezentativních žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů (který navíc, na rozdíl od českého návrhu zákona o hromadných žalobách, předpokládá použitelnost pouze na spotřebitelské spory).

V důsledku rozsáhlé kritiky se Ministerstvo spravedlnosti rozhodlo návrh zákona do konce června 2019 přepracovat tak, že zákon bude založen na principu *opt-in*, který více odpovídá principům evropské právní kultury, a princip *opt-out* bude možné použít pouze výjimečně pro vybrané typy nároků.

Nově publikovaná judikatura

Nepřiměřená výše smluvní pokuty

(Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 5377/2017 ze dne 21. března 2019)

V uvedeném sporu řešil Nejvyšší soud situaci, kdy zástavní věřitelka uzavřela se zástavní dlužnicí smlouvu o zápůjčce na 80.000,- Kč s fixním úrokem 40.000,- Kč a smluvní pokutou ve výši 400,- Kč za každý den prodlení, přičemž byl uvedený dluh zajištěn zástavním právem k pozemku ve vlastnictví zástavní dlužnice.

Soud prvního stupně nařídil za účelem uspokojení pohledávky v celkové výši 212.000,- Kč soudní prodej zástavy. Podle odvolacího soudu však byla sjednaná výše smluvní pokuty v rozporu s dobrými mravy, a proto její výši snížil na částku 80,- Kč denně, přičemž v souladu s tímto návrh na nařízení prodeje zástavy částečně zamítl.

Nejvyšší soud v souladu s dosavadní judikaturou rozhodl, že ujednání o smluvní pokutě nelze považovat za jednání zjevně se přičítící dobrým

mravům pouze z důvodu nepřiměřenosti její výše; namísto toho soud nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu sníží. Pokud však byla smluvní pokuta sjednána za okolností, které se dobrým mravům přičítí, pak se takové jednání posoudí jako absolutně neplatné, a to bez možnosti snížení ujednané smluvní pokuty.

Přidělování práce během trvání sporu o neplatnost výpovědi

(Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 862/2018 ze dne 16. ledna 2019)

V uvedeném sporu obdržel zaměstnanec od zaměstnavatele výpověď pro nadbytečnost. Po určité době, kdy již několik měsíců trval soudní spor ohledně neplatnosti této výpovědi, obdržel tento zaměstnanec další výpověď pro závažné porušení povinností, které spočívalo v tom, že poté, co byl zaměstnanec několik měsíců po podání první výpovědi vyzván k nástupu do práce, tuto výzvu ignoroval, a tím měl porušit své pracovní povinnosti.

Soud prvního stupně konstatoval, že zatímco první výpověď byla skutečně pro její podání v ochranné době neplatná, u výpovědi druhé žalobu na určení její neplatnosti zamítl s tím, že zaměstnanec skutečně porušil své povinnosti tím, že na výzvu do práce nenastoupil. Odvolací soud rozsudek potvrdil. V dovolání se zaměstnanec hájil tím, že zaměstnavatel během výpovědní doby po něm práci nevyžadoval a jeho práce nebyla potřebná, jelikož bylo jeho pracovní místo zrušeno.

Podle Nejvyššího soudu je zaměstnavatel, který dá neplatnou výpověď pro nadbytečnost zaměstnanci, jenž trvá na tom, aby jej zaměstnavatel dále zaměstnával, povinen zaměstnanci dále přidělovat práci, aniž by to mělo vliv na opodstatněnost výpovědního důvodu.

Výjimka povinnosti vznést protest proti usnesení valné hromady

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 27 Cdo 3885/2017 ze dne 27. března 2019)

Nejvyšší soud se v uvedeném rozhodnutí vyjádřil k výkladu ustanovení § 424 odst. 1 z.o.k., které zakládá výjimku ohledně povinnosti vnést protest v případě dovolávání se neplatnosti usnesení valné hromady pro akcionáře, který se valné hromady nezúčastnil.

Z textu ustanovení by bylo možné dovozovat, že akcionář, který nebyl na valné hromadě přítomen, má automaticky lepší postavení než akcionář, který se valné hromady zúčastnil, neboť dovolání se neplatnosti usnesení valné hromady tímto přítomným akcionářem je v jeho případě podmíněno právě vznesením protestu. Nejvyšší soud se však vyslovil v tom smyslu, že je třeba toto ustanovení vyložit v souladu s jeho účelem a výjimka ohledně vznesení protestu se vztahuje pouze na takového akcionáře, který se nezúčastnil valné hromady z vážných nebo omluvitelných důvodů.

© 2019 Weinhold Legal

Držitel certifikátu ISO 9001

Pevně věříme, že shledáváte Legal Update užitečným zdrojem informací. Váš názor na tento bulletin, zejména jeho obsah, formát a periodicitu, zůstává i nadále předmětem našeho zájmu.

Své připomínky laskavě zašlete na e-mailovou adresu: petra.sevcikova@weinholdlegal.com nebo prostřednictvím faxu na číslo +420 225 385 444 k rukám Petry Ševčíkové, anebo kontaktujte osobu, s níž jste obvykle ve spojení.